

Γόνιμη αγελάδα είναι η χαρούμενη αγελάδα

Γιώργος Σ. Αμοιρίδης *DVM, PhD, DipECAR, Dip ECBHM*

Καθηγητής

Κλινική Μαιευτικής & Αναπαραγωγής, Τμ. Κτηνιατρικής Π.Θ., Καρδίτσα

Η σύγχρονη αγελάδα γαλακτοπαραγωγής δημιουργήθηκε μετά από αυστηρή και εντατική επιλογή, που στο διάβα των αιώνων μεταμορφώθηκε σε ένα ζώο με εκπληκτικές δυνατότητες παραγωγής. Όμως, όπως επισήμανε ο καθ. της Μαιευτικής & Αναπαραγωγής της Κτηνιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κ. Γιώργος Σ. Αμοιρίδης, παρά τις αλλαγές που έχει επιφέρει η μακρόχρονη γενετική βελτίωση τόσο στον σωματότυπο όσο και στις αποδόσεις των ζώων, η φυσιολογία και η κοινωνική συμπεριφορά της αγελάδας δεν άλλαξαν: παραμένει ένα αγελαίο μηρυκαστικό ζώο που: έχει ανάγκη πολλών ωρών ξεκούρασης, έχει ευαίσθητα πόδια, έχει τεράστιες ανάγκες σε τροφή και νερό, είναι επιφυλακτικό με τους εισβολείς, σχηματίζει εσωτερικές ομάδες στο κοπάδι και τηρεί την επιβληθείσα από τα ισχυρά άτομα ιεραρχία. Τα κυρίαρχα ζώα σε κάθε κοπάδι είναι αυτά που εκμεταλλεύονται καλύτερα τις παροχές της εκτροφής, δηλαδή τρώνε και πίνουν πρώτα, επιλέγουν την πιο άνετη θέση ανάπαυσης με αποτέλεσμα να αποδίδουν τελικώς περισσότερα. Επομένως, πρωταρχικό μέλημα κάθε κτηνοτρόφου θα πρέπει να είναι η παροχή τέτοιων συνθηκών που να ικανοποιούν στο μέγιστο βαθμό τις ανάγκες των υποτελών ζώων της αγέλης, δεδομένου ότι αυτά αποτελούν την πλειονότητα. Οτιδήποτε μπορεί να επηρεάσει την ευκολία της κάλυψης των φυσιολογικών αναγκών της αγελάδας, επιδρά στην ευζωία της, προκαλώντας καταπόνηση - stress- που είναι η φυσική αντίδραση του ζώου σε ένα μη φιλικό προ αυτό περιβάλλον. Το stress λειτουργεί ως τροχοπέδη στη δυνατότητα της έκφρασης του γενετικού δυναμικού του ζώου. Σύμφωνα με τον καθηγητή, οι αντιδράσεις αυτές περιλαμβάνουν βιοχημικές αλλαγές, οι οποίες δρουν πρωτίστως στο μεταβολισμό, επιδρώντας αρνητικά στην αξιοποίηση της τροφής, και προκαλούν ιδιαίτερα σοβαρές ενδοκρινικές αλλαγές και αλλαγές στο

περιβάλλον της μήτρας, στην επικοινωνία μητέρας εμβρύου, με τελικό αποτέλεσμα τη σοβαρή μείωση της γονιμότητας. Σύμφωνα με τον καθηγητή, οι πρόσκαιρες καταπονήσεις, έχουν συνήθως αμελητέο αποτέλεσμα, όμως, χρόνια καταπόνηση, ή πολλαπλοί παράγοντες καταπόνησης επιφέρουν σημαντικότερες απώλειες στη γενική απόδοση των ζώων. Με παραδείγματα από την διεθνή βιβλιογραφία και από προσωπικές του μελέτες που αφορούσαν διαφορετικών τύπων stress, όπως ο καθηγητής έδειξε ότι καταστάσεις αυτές, που πολλές φορές δύσκολα γίνονται αντιληπτές από τον άνθρωπο, έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην παραγωγή και κυρίως στην αναπαραγωγή – γονιμότητα των αγελάδων. '

Είναι πλέον απολύτως αποδεκτό ότι η υψηλή γονιμότητα των αγελάδων είναι η ικανή και αναγκαία συνθήκη για την βιωσιμότητα, την αειφορία και την κερδοφορία των εκμεταλλεύσεων. Το γεννητικό σύστημα, όμως, είναι σύστημα πολυτέλειας, το οποίο σημαίνει ότι φυσιολογική λειτουργία του προϋποθέτει αδιατάρακτη λειτουργία όλων των άλλων συστημάτων. Αγελάδες που διαβιούν άνετα, είναι λιγότερο στρεσοαρισμένες, τρώνε περισσότερο, αναπαύονται περισσότερο, έχουν λιγότερα προβλήματα υγείας, έχουν λιγότερες πιθανότητες να τραυματισθούν, εκδηλώνουν αυθόρμητα τους οίστρους τους, και τελικά συλλαμβάνουν και γεννούν ευκολότερα. Έτσι, η καλή αναπαραγωγική απόδοση καταλήγει να είναι το αδιάψευστο βαρόμετρο της ευζωίας των ζώων.

Αναλύοντας τις κυριότερες πηγές stress ο κ. Αμοιρίδης τόνισε ότι η άνεση και η ποιότητα χώρων παροχής τροφής, νερού και ανάπαυσης αμβλύνουν σημαντικά τα προβλήματα που απορρέουν από την ιεραρχία των ζώων της αγέλης. Ο χωριστός σταβλισμός των αγελάδων 1^{ης} γαλακτικής περιόδου (μοσχίδες) σε ανεξάρτητη ομάδα απαλλάσσει τα ζώα αυτά από τον ανταγωνισμό από τα μεγαλύτερα και ισχυρότερα ζώα της αγέλης, επιτρέποντάς τα να εκδηλώσουν στο μέγιστο βαθμό το γενετικό τους δυναμικό. Η προστασία των ζώων από λοιμώδεις παράγοντες μέσω στρατηγικά σχεδιασμένων εμβολιακών προγραμμάτων αποτρέπει την εκδήλωση νοσημάτων που καταστέλλουν την παραγωγικότητα. Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στη θερμικό stress των αγελάδων – μια κατάσταση που εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής θα ταλανίζει διαρκώς στο μέλλον την αγελαδοτροφία μας- τονίζοντας ότι τα συστήματα ψύξης που θα επιλεγούν για την αντιμετώπιση του, θα πρέπει να

είναι σχεδιασμένα μετά από αυστηρή μελέτη των συνθηκών που επικρατούν σε κάθε εκτροφή, και όχι με γνώμονα τη μόδα της εποχής ή του τι θέλει να πουλήσει ο εκάστοτε προμηθευτής του συστήματος.

Κλείνοντας την παρουσίαση του ο κ. Αμοιρίδης τόνισε ότι ενώ η γενετική επιλογή αύξησε την παραγωγικότητα των ζώων, η γονιμότητα των αγελάδων φαίνεται ότι μειώθηκε. Παραδείγματα όμως από σύγχρονες εκτροφές δείχνουν ότι αν οι διατροφικές ανάγκες καλύπτονται, το περιβάλλον παρέχει άνετη διαβίωση, οι εμβολιασμοί προστατεύουν από τις ασθένειες, τότε οι αγελάδες εντυπωσιάζουν με την παραγωγή και τη γονιμότητά τους.